

Wymagania przedmiotowe z języka polskiego
klasa III LO (poziom podstawowy)

Wymagania edukacyjne do poszczególnych tematów – kryteria na oceny: niedostateczny, dopuszczający, dostateczny, dobry, bardzo dobry i celujący.

Podstawa opracowania: WSiP „Oblicza epok” – przedmiotowy system oceniania, plan wynikowy i szczegółowy rozkład materiału dla klasy III.

Wymagania są kumulatywne: wyższa ocena obejmuje także wymagania z poziomów niższych.

CZĘŚĆ 1. MŁODA POLSKA – DWUDZIESTOLECIE MIĘDZYWOJENNE

MŁODA POLSKA

Młoda Polska – początki modernizmu

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna termin Młoda Polska i wskazuje przybliżone ramy czasowe epoki.
Dostateczny	Wyjaśnia pojęcia modernizm, neoromantyzm i belle époque; wskazuje podstawowe idee epoki.
Dobry	Omawia miejsce artysty i główne przemiany światopoglądowe Młodej Polski.
Bardzo dobry	Interpretuje fragment Legendy Młodej Polski w kontekście programu epoki.
Celujący	Porównuje Młodą Polskę z wcześniejszymi epokami i syntetyzuje jej najważniejsze idee.

Przeciw pozytywizmowi

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje nazwiska Schopenhauera, Bergsona i Nietzschego oraz temat tekstu Poza dobrem i złem.
Dostateczny	Wyjaśnia podstawowe założenia filozofii modernizmu i odtwarza poglądy Nietzschego.
Dobry	Analizuje pojęcia moralności panów i niewolników oraz stosunek Nietzschego do wartości.
Bardzo dobry	Ocenia argumentację filozoficzną tekstu i zestawia poglądy najważniejszych filozofów modernizmu.
Celujący	Problematyzuje kryzys tradycyjnych wartości, odwołując się do różnych koncepcji filozoficznych epoki.

Problematyka moralna Zbrodni i kary

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie nihilizmu i wskazuje główny problem moralny Zbrodni i kary.
Dostateczny	Wyjaśnia związek teorii Raskolnikowa z jego poglądami na człowieka i moralność.
Dobry	Analizuje konflikt między ideą „jednostki wyjątkowej” a odpowiedzialnością za zbrodnię.
Bardzo dobry	Interpretuje przemianę bohatera w kontekście nihilizmu, winy i odkupienia.
Celujący	Problematyzuje granice wolności jednostki i moralną ocenę czynu Raskolnikowa.

Raskolnikow – analiza zbrodni

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Przedstawia motywy zbrodni Raskolnikowa i najważniejsze etapy jego postępowania.
Dostateczny	Wyjaśnia, jak teoria bohatera wpływa na decyzję o zbrodni.
Dobry	Analizuje psychologiczne konsekwencje zbrodni oraz narastający konflikt wewnętrzny Raskolnikowa.
Bardzo dobry	Ocenia odpowiedzialność bohatera, uwzględniając jego motywacje i późniejszą przemianę.
Celujący	Interpretuje zbrodnię Raskolnikowa jako próbę sprawdzenia idei i diagnozę kryzysu moralnego epoki.

Sonia Marmieladowa – grzesznica i święta

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Charakteryzuje Sonię Marmieladową i wskazuje najważniejsze cechy jej postawy.
Dostateczny	Wyjaśnia paradoks określenia „grzesznica i święta” oraz znaczenie miłości agape.
Dobry	Analizuje relację Soni i Raskolnikowa oraz wpływ bohaterki na jego przemianę.
Bardzo dobry	Interpretuje Sonię jako przeciwieństwo nihilistycznej postawy Raskolnikowa.
Celujący	Problematyzuje sens ofiary, miłosierdzia i odkupienia w powieści.

Spór liberalizmu z socjalizmem

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dopuszczający	Rozpoznaje w powieści problem sporu ideowego dotyczącego społeczeństwa i jednostki.
Dostateczny	Wyjaśnia podstawowe różnice między liberalizmem a socjalizmem obecne w dyskusjach bohaterów.
Dobry	Analizuje racje przedstawicieli różnych stanowisk społecznych i politycznych.
Bardzo dobry	Ocenia konsekwencje skrajnych ideologii w świecie Zbrodni i kary.
Celujący	Łączy spór ideowy powieści z problematyką wolności, odpowiedzialności i sprawiedliwości społecznej.

Dekadencka Młoda Polska

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie dekadentyzmu i rozpoznaje postawę dekadencją w wierszach Tetmajera.
Dostateczny	Wyjaśnia kryzys wartości i podstawowe motywy dekadencje w Dziś i Końcu wieku XIX.
Dobry	Analizuje środki retoryczne i sposób przedstawienia bezsilności człowieka końca wieku.
Bardzo dobry	Interpretuje postawę dekadencją jako wyraz kryzysu światopoglądowego Młodej Polski.
Celujący	Porównuje dekadentyzm młodopolski z jego późniejszymi lub współczesnymi realizacjami.

Celujący	Porównuje sposób wyrażania melancholii z innym poznanym utworem modernistycznym.
----------	--

Miłość w Młodej Polsce

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje erotyk i wskazuje hedonistyczne przedstawienie miłości w wierszach Tetmajera.
Dostateczny	Wyjaśnia pojęcia anafora, epitet malarski i pejzaż mentalny na przykładzie utworów.
Dobry	Analizuje zmysłowość obrazowania i sposób kreowania relacji miłosnej.
Bardzo dobry	Interpretuje młodopolskie pojmowanie miłości w związku z hedonizmem i nastrojem utworów.
Celujący	Porównuje różne modele miłości obecne w poznanej poezji Młodej Polski.

Młodopolska poezja wrażeń

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie impresjonizmu literackiego i rozpoznaje instrumentację głoskową.
Dostateczny	Wskazuje w Melodii mgieł nocnych obrazy wzrokowe, słuchowe i ruchowe.
Dobry	Analizuje techniki impresjonistyczne oraz funkcję brzmienia i rytmu.
Bardzo dobry	Interpretuje wiersz jako przykład poezji wrażeń i syntezy doznań zmysłowych.
Celujący	Wyjaśnia, jak forma wiersza tworzy ulotny, impresjonistyczny obraz świata.

Kreacyjne właściwości języka

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje rytmizację, przekształcenia szyku zdania i wybrane typy wiersza.
Dostateczny	Wyjaśnia, jak środki składniowe i brzmieniowe współtworzą impresjonistyczny obraz świata.
Dobry	Analizuje kreacyjne właściwości języka w utworach Tetmajera i Staffa.
Bardzo dobry	Interpretuje wpływ rytmu i składni na tempo, nastrój i znaczenie wypowiedzi poetyckiej.
Celujący	Porównuje sposoby językowego kreowania świata w dwóch poznanych utworach.

Poezja symboli

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna cechy poezji symbolicznej i odróżnia symbol od alegorii.
Dostateczny	Wskazuje symbole w Liściu klonu i wyjaśnia ich podstawowe znaczenia.
Dobry	Analizuje wieloznaczność obrazu poetyckiego i funkcję konwencji symbolicznej.
Bardzo dobry	Interpretuje współczesne nawiązanie do symbolizmu w kontekście tradycji modernistycznej.
Celujący	Porównuje symboliczne sposoby tworzenia znaczeń w różnych poznanych tekstach.

Kult sztuki w modernizmie

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna hasło „sztuka dla sztuki” i rozpoznaje kult artysty w tekstach modernizmu.
Dostateczny	Wyjaśnia znaczenie uprzywilejowanej pozycji sztuki i artysty w światopoglądzie epoki.
Dobry	Analizuje programowe treści Evviva l'arte! oraz wypowiedzi o teatrze i sztuce.
Bardzo dobry	Ocenia modernistyczny kult sztuki w kontekście kryzysu wartości i społecznej roli artysty.
Celujący	Porównuje różne modernistyczne modele artysty, wskazując ich sprzeczności i wspólne cechy.

Jak powstawało „Wesele”

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna okoliczności powstania Weseła i wskazuje jego związek z autentycznym weselem w Bronowicach.
Dostateczny	Przedstawia najważniejsze informacje z Plotki o „Weselu” Boya-Żeleńskiego.
Dobry	Analizuje związek pierwowzorów postaci i realiów historycznych z kreacją dramatu.
Bardzo dobry	Wyjaśnia, jak geneza utworu wpływa na jego problematykę społeczną i narodową.
Celujący	Ocenia znaczenie biograficznego i historycznego kontekstu dla interpretacji Weseła.

Dramat neoromantyczny

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie dramatu neoromantycznego i wskazuje elementy fantastyczne w Wesele.
Dostateczny	Wyjaśnia rolę świata realistycznego i fantastycznego oraz obecności duchów.
Dobry	Analizuje synkretyzm dramatu, symbolikę i odejście od zasad dramatu realistycznego.
Bardzo dobry	Interpretuje Wesele jako dramat neoromantyczny łączący diagnozę społeczną z wizją symboliczną.
Celujący	Porównuje konstrukcję Weseła z innym dramatem romantycznym lub modernistycznym.

Obraz wsi polskiej

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Wskazuje bohaterów reprezentujących wieś i podstawowe cechy obrazu chłopów w Weselu.
Dostateczny	Wyjaśnia pojęcie chłopomanii i przedstawia relacje między chłopami a inteligencją.
Dobry	Analizuje różne postawy chłopów wobec historii, polityki i inteligencji.
Bardzo dobry	Interpretuje obraz wsi jako element diagnozy polskiego społeczeństwa.
Celujący	Ocenia, czy chłopci w Weselu zostają idealizowani, stereotypizowani czy ukazani wielostronnie.

Inteligencja w “Weselu”

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Wskazuje najważniejszych bohaterów reprezentujących inteligencję w Weselu.
Dostateczny	Charakteryzuje ich stosunek do chłopów, polityki i sprawy narodowej.
Dobry	Analizuje słabości inteligencji ujawnione w dialogach i spotkaniach z widmami.
Bardzo dobry	Interpretuje obraz inteligencji jako część diagnozy społecznej Wyspiańskiego.
Celujący	Porównuje odpowiedzialność inteligencji i chłopów za zbiorową niemoc przedstawioną w dramacie.

Dramat symboliczny

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie dramatu symbolicznego i wskazuje najważniejsze symbole Wesela.
Dostateczny	Wyjaśnia znaczenie wybranych symboli, m.in. chochoła, złotego rogu i podkowy.
Dobry	Analizuje rolę postaci fantastycznych oraz symboli indywidualnych i kolektywnych.
Bardzo dobry	Interpretuje finał dramatu i chocholi taniec w kontekście problematyki narodowej.
Celujący	Tworzy syntetyczną interpretację symbolicznej diagnozy społeczeństwa zawartej w Weselu.

Wesele w języku

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje w Weselu dialektyzację, kolokwializację i poetyzację języka.
Dostateczny	Wyjaśnia różnicę między stylem indywidualnym bohaterów a stylem typowym dla epoki i środowiska.
Dobry	Analizuje funkcje stylizacji językowej w kreacji chłopów i inteligencji.
Bardzo dobry	Interpretuje zróżnicowanie języka jako element charakterystyki postaci i obrazu społeczeństwa.
Celujący	Ocenia, jak stylizacja językowa współtworzy realizm, komizm i symboliczność dramatu.

Wesele w adaptacji filmowej

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje podstawowe środki języka filmu: kadr, montaż i organizację przestrzeni.
Dostateczny	Wskazuje najważniejsze różnice między dramatem Wyspiańskiego a filmem Andrzeja Wajdy.
Dobry	Analizuje wybrane sceny, uwzględniając montaż, obraz, dźwięk i przestrzeń.
Bardzo dobry	Interpretuje decyzje reżyserskie jako sposób odczytania symboliki i problematyki Wesela.
Celujący	Ocenia adaptację filmową, uzasadniając, jak środki filmowe zmieniają lub pogłębiają sens dramatu.

Czas Apokalipsy w poezji

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie ekspresjonizmu i rozpoznaje obrazowanie apokaliptyczne oraz formę hymnu.
Dostateczny	Wskazuje biblijne motywy i kontrasty typowe dla wizji Apokalipsy.
Dobry	Analizuje ekspresjonistyczne środki obrazowania i ich wpływ na emocjonalność utworu.
Bardzo dobry	Interpretuje apokaliptyczną wizję świata w kontekście biblijnym i modernistycznym.
Celujący	Porównuje literackie i plastyczne sposoby przedstawiania Apokalipsy w ekspresjonizmie.

Barwa ekspresywna i emocjonalna wyrazów

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Odróżnia słownictwo neutralne od wartościującego i nacechowanego emocjonalnie.
Dostateczny	Wskazuje w tekście wyrazy wyrażające ocenę lub emocje i określa ich zabarwienie.
Dobry	Analizuje funkcję słownictwa ekspresywnego w kształtowaniu stosunku nadawcy do tematu.
Bardzo dobry	Wyjaśnia, jak zmiana nacechowania słownictwa modyfikuje sens i odbiór wypowiedzi.
Celujący	Świadomie dobiera i przekształca słownictwo, aby zmienić emocjonalny lub wartościujący charakter tekstu.

Franciszkańska pokora

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie franciszkanizmu i rozpoznaje postawę pokory w wierszu Staffa.
Dostateczny	Wyjaśnia afirmację świata i sens miłości nieprzyjaciela w utworze.
Dobry	Analizuje sposób przedstawienia franciszkańskiej postawy wobec ludzi i świata.
Bardzo dobry	Interpretuje pokorę jako świadomy wybór etyczny i element światopoglądu poety.
Celujący	Porównuje franciszkanizm Staffa z innym poznanym modelem etycznym lub religijnym.

Franciszkańskie widzenie przyrody

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje w utworach franciszkańską afirmację natury i prostoty życia.
Dostateczny	Wyjaśnia związek religijności z obrazem przyrody i codzienności wsi.
Dobry	Analizuje środki służące sakralizacji zwykłego świata i harmonii człowieka z naturą.
Bardzo dobry	Interpretuje przyrodę jako przestrzeń ładu, pokoju i doświadczenia religijnego.
Celujący	Porównuje franciszkańskie widzenie natury w dwóch poznanych tekstach.

Impresjonizm i naturalizm w „Chłopach”

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje w Chłopach elementy impresjonizmu i naturalizmu.
Dostateczny	Wskazuje przykłady obu konwencji w opisach przyrody, ludzi i życia wsi.
Dobry	Analizuje funkcje impresjonistycznego obrazowania i naturalistycznego konkretności.
Bardzo dobry	Interpretuje połączenie obu konwencji jako sposób budowania wielostronnego obrazu wsi.
Celujący	Ocenia, jak zmiana konwencji wpływa na sposób przedstawienia bohaterów i wspólnoty.

Zło w „Chłopach”

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Wskazuje zachowania bohaterów Chłopów oceniane przez społeczność jako dobre lub złe.
Dostateczny	Wyjaśnia obowiązujące w Lipcach normy moralne i społeczne.
Dobry	Analizuje konflikt między interesem jednostki a zasadami społeczności.
Bardzo dobry	Ocenia postępowanie bohaterów, uwzględniając obyczaj, hierarchię społeczną i etykę seksualną.
Celujący	Problematyzuje źródła zła w powieści: jednostkę, społeczność i presję obyczaju.

Religijność wsi

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje przykłady religijności ludowej w Chłopach.
Dostateczny	Wyjaśnia związek obrzędów religijnych z rytmem życia wsi i kalendarzem.
Dobry	Analizuje funkcje religii w budowaniu społeczności i porządku społecznego.
Bardzo dobry	Interpretuje religijność bohaterów w związku z obyczajem, naturą i hierarchią wartości.
Celujący	Ocenia złożoność ludowej religijności, wskazując jej wymiar duchowy i społeczny.

Miłość i zdrada w „Chłopach”

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dopuszczający	Przedstawia najważniejsze relacje miłosne i konflikty związane ze zdradą w Chłopach.
Dostateczny	Wyjaśnia, jak normy obyczajowe wpływają na ocenę miłości i zdrady.
Dobry	Analizuje motywacje bohaterów oraz reakcję społeczności na przekraczanie norm.
Bardzo dobry	Interpretuje wątki miłosne jako element konfliktu jednostki ze wspólnotą.
Celujący	Ocenia różne postawy bohaterów wobec miłości, wierności i odpowiedzialności.

Dialektyzacja w literaturze

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie dialektyzacji i rozpoznaje dialektyzmy, regionalizmy oraz archaizmy w Chłopach.
Dostateczny	Wyjaśnia różnicę między dialektem, socjolektem i polszczyzną ogólną.
Dobry	Analizuje funkcję dialektyzacji w kreacji bohaterów i realiów wsi.
Bardzo dobry	Interpretuje stylizację gwarową jako element językowego obrazu świata powieści.
Celujący	Ocenia wpływ dialektyzacji na autentyzm, rytm i artystyczny charakter narracji.

Malarska animacja „Chłopów” Reymonta

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje filmową adaptację Chłopów i podstawowe środki języka filmu animowanego.
Dostateczny	Porównuje wybrane sceny filmu z odpowiadającymi im fragmentami powieści Reymonta.
Dobry	Analizuje rolę malarskiej animacji, muzyki i montażu w kreowaniu świata przedstawionego.
Bardzo dobry	Interpretuje filmową stylizację plastyczną jako sposób odczytania impresjonizmu i naturalizmu powieści.
Celujący	Ocenia adaptację, uzasadniając, co zyskuje lub traci Chłopi w formie malarskiej animacji.

Tragifarsa mieszczańska

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie tragifarsy i rozpoznaje karykaturalny obraz mieszczaństwa w Moralności pani Dulskiej.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dostateczny	Wyjaśnia hipokryzję i kołtunierę jako cechy świata przedstawionego.
Dobry	Analizuje połączenie komizmu i poważnej problematyki moralnej.
Bardzo dobry	Interpretuje tragifarsę jako formę krytyki mieszczańskiej moralności.
Celujący	Ocenia skuteczność karykatury i groteskowego wyostrenia w diagnozie społecznej Zapolskiej.

Czym jest dulszczyzna?

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie dulszczyzny i wskazuje jego przejawy w zachowaniu bohaterów.
Dostateczny	Wyjaśnia związek dulszczyzny z hipokryzją, kołtunierą i podwójną moralnością.
Dobry	Analizuje postawę pani Dulskiej w relacjach rodzinnych i społecznych.
Bardzo dobry	Interpretuje dulszczyznę jako ponadczasowy model zachowania, a nie tylko cechę jednej bohaterki.
Celujący	Ocenia aktualność pojęcia dulszczyzny i uzasadnia wniosek odwołaniem do tekstu lub współczesności.

Dramat naturalistyczny

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie dramatu naturalistycznego i wskazuje realistyczne elementy Moralności pani Dulskiej.
Dostateczny	Wyjaśnia rolę środowiska, biologii i obyczaju w kształtowaniu zachowań bohaterów.
Dobry	Analizuje cechy naturalizmu w konstrukcji postaci, konfliktów i przestrzeni dramatu.
Bardzo dobry	Interpretuje utwór jako dramat naturalistyczny i społeczną diagnozę mieszczaństwa.
Celujący	Porównuje naturalistyczny model dramatu z neoromantycznym modelem Wesela.

„Moralność pani Dulskiej” w teatrze

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje spektakl Marcina Wrony jako teatralną interpretację dramatu Zapolskiej.
Dostateczny	Wskazuje podstawowe różnice między inscenizacją a tekstem literackim.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dobry	Analizuje grę aktorską, scenografię i inne środki teatralne w wybranych scenach.
Bardzo dobry	Interpretuje decyzje inscenizacyjne w kontekście problematyki moralnej utworu.
Celujący	Ocenia spektakl jako współczesne odczytanie Moralności pani Dulskiej.

Psychologia wyboru

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje w Lordzie Jimie konflikt wartości i najważniejszy wybór moralny bohatera.
Dostateczny	Wyjaśnia psychologiczne motywy decyzji Jima oraz znaczenie poczucia winy.
Dobry	Analizuje wpływ wyboru bohatera na jego dalsze życie i samoocenę.
Bardzo dobry	Interpretuje los Jima jako próbę odbudowania tożsamości i wartości.
Celujący	Problematyzuje granice odpowiedzialności człowieka za decyzję podjętą w sytuacji skrajnej.

Etyka honoru

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcia honoru i etyki oraz wskazuje ich znaczenie dla Jima.
Dostateczny	Wyjaśnia, jaki kodeks wartości kieruje bohaterem po jego moralnej porażce.
Dobry	Analizuje konflikt między społeczną oceną Jima a jego własnym rozumieniem honoru.
Bardzo dobry	Ocenia działania bohatera w świetle etyki odpowiedzialności i etyki honoru.
Celujący	Porównuje etyczny wybór Jima z innym bohaterem literackim uwikłanym w konflikt wartości.

Kryzys nowoczesności

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna ramy czasowe dwudziestolecia międzywojennego i wskazuje podstawowe cechy epoki.
Dostateczny	Porządkuje informacje z tekstu Nasiłowskiej o kryzysie nowoczesności.
Dobry	Analizuje najważniejsze przemiany społeczne, kulturowe i światopoglądowe okresu.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Bardzo dobry	Porównuje dwudziestolecie z Młodą Polską, wskazując kontynuacje i zerwania.
Celujący	Syntetyzuje najważniejsze napięcia nowoczesności obecne w kulturze lat 1918–1939.

Nowa wizja człowieka

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcia podświadomości i psychoanalizy oraz przedstawia podstawowy obraz człowieka u Freuda.
Dostateczny	Wyjaśnia rolę popędów i kultury jako źródeł napięcia i cierpienia.
Dobry	Analizuje Freudowską wizję konfliktu między jednostką a wymaganiami kultury.
Bardzo dobry	Ocenia konsekwencje psychoanalizy dla rozumienia bohatera literackiego i ludzkiej psychiki.
Celujący	Porównuje wizję człowieka Freuda z inną poznaną koncepcją filozoficzną lub psychologiczną.

Poezja miłosnej głębi

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje sensualizm, symbol i paralelizm w wierszach miłosnych Leśmiana.
Dostateczny	Wyjaśnia związek obrazów przyrody z doświadczeniem miłości i cielesności.
Dobry	Analizuje funkcję symboli, paralelizmów i neologizmów w budowaniu intymnego świata poezji.
Bardzo dobry	Interpretuje miłość jako doświadczenie zmysłowe i egzystencjalne.
Celujący	Porównuje Leśmianowski model miłości z innym poznanym ujęciem poetyckim.

Pęd życia i śmierci

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje w wierszach Leśmiana motywy życia, śmierci i nieistnienia.
Dostateczny	Wyjaśnia podstawowe problemy egzystencjalne podejmowane w utworach.
Dobry	Analizuje symbole, paralelizmy i neologizmy związane z istnieniem i przemijaniem.
Bardzo dobry	Interpretuje napięcie między pędem życia a świadomością śmierci.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Celujący	Formułuje własny wniosek o Leśmianowskiej wizji bytu, odwołując się do kilku utworów.

Leśmianowski zaświat przedstawiony

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje motywy zaświatów, śmierci i natury w utworach Leśmiana.
Dostateczny	Wyjaśnia pojęcia problematyki eschatologicznej i panteizmu w związku z tekstami.
Dobry	Analizuje sposób kreowania fantastycznego zaświata i jego związek ze światem natury.
Bardzo dobry	Interpretuje Leśmianowski obraz istnienia po śmierci jako część jego poetyckiej filozofii.
Celujący	Porównuje Leśmianowski zaświat z biblijnym lub innym kulturowym wyobrażeniem życia po śmierci.

Leśmianowskie odczytanie Ewangelii

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje w wierszach Leśmiana motywy i postacie zaczerpnięte z Ewangelii.
Dostateczny	Wskazuje elementy przekształcające tradycyjną opowieść biblijną.
Dobry	Analizuje funkcję neologizmów, symboli i języka poetyckiego w reinterpretacji motywów religijnych.
Bardzo dobry	Interpretuje utwory jako oryginalne, poetyckie odczytanie problematyki zmartwychwstania i Betlejem.
Celujący	Porównuje Leśmianowską reinterpretację Ewangelii z pierwowzorem biblijnym i formułuje wniosek o jej sensie.

Neologizmy w języku codziennym i w poezji

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje neologizmy artystyczne i odróżnia je od wyrazów utrwalonych w języku.
Dostateczny	Wyjaśnia sposób tworzenia i podstawowe znaczenie neologizmów w poezji Leśmiana.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dobry	Analizuje funkcję neologizmów w kreowaniu świata nieistniejącego lub nieuchwytnego.
Bardzo dobry	Interpretuje znaczenia utworu z uwzględnieniem słowotwórczej pomysłowości poety.
Celujący	Tworzy i ocenia własne neologizmy, wyjaśniając, jak zmieniają obrazowanie i sens wypowiedzi.

Inicjacje Cezarego Baryki

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Przedstawia najważniejsze etapy dojrzewania Cezarego Baryki.
Dostateczny	Wyjaśnia, jak doświadczenia rodzinne, rewolucja i przyjazd do Polski kształtują bohatera.
Dobry	Analizuje kolejne inicjacje Cezarego jako próby wyboru własnej tożsamości i wartości.
Bardzo dobry	Interpretuje Przedwiośnie jako powieść o dojrzewaniu w świecie politycznych i społecznych konfliktów.
Celujący	Ocenia przemianę Cezarego, wskazując napięcie między doświadczeniem osobistym a ideologią.

Rewolucja i jej skutki

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Przedstawia obraz rewolucji ukazany w Przedwiośniu.
Dostateczny	Wskazuje jej społeczne i osobiste skutki dla Cezarego i jego rodziny.
Dobry	Analizuje rozdzźwięk między rewolucyjnymi hasłami a rzeczywistością przemocy i chaosu.
Bardzo dobry	Interpretuje rewolucję jako doświadczenie kształtujące światopogląd Cezarego.
Celujący	Porównuje obraz rewolucji w Przedwiośniu z innym poznanym utworem o przemianie społecznej.

Kobiety „Przedwiośnia”

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Wymienia najważniejsze kobiece bohaterki Przedwiośnia i określa ich relacje z Cezarym.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dostateczny	Charakteryzuje różne modele miłości i kobiecości obecne w powieści.
Dobry	Analizuje wpływ relacji uczuciowych na decyzje i dojrzewanie Cezarego.
Bardzo dobry	Interpretuje kobiece postacie w kontekście obyczajowości i przemian społecznych epoki.
Celujący	Porównuje kreacje kobiet w Przedwiośniu i formułuje wniosek o ich funkcji w powieści.

Mity narodowe w „Przedwiośniu”

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie mitu narodowego i rozpoznaje w Przedwiośniu mit szklanych domów.
Dostateczny	Wyjaśnia sens mitu szklanych domów oraz jego zderzenie z rzeczywistością odrodzonej Polski.
Dobry	Analizuje inne wyobrażenia i projekty Polski obecne w powieści.
Bardzo dobry	Interpretuje mity narodowe jako narzędzie diagnozy społecznej i politycznej.
Celujący	Ocenia aktualność sporu między idealnym wyobrażeniem państwa a jego realnym obrazem.

Argumentacja w wypowiedzi perswazyjnej

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcia argument, perswazja i logiczny tok wypowiedzi.
Dostateczny	Rozpoznaje tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi perswazyjnej.
Dobry	Hierarchizuje argumenty i ocenia ich związek z tezą oraz skuteczność perswazyjną.
Bardzo dobry	Buduje spójną wypowiedź, wykorzystując różne rodzaje argumentów i unikając błędów logicznych.
Celujący	Samodzielnie modyfikuje strategię argumentacyjną w zależności od celu i odbiorcy.

Klasycyzm w poezji Leopolda Staffa

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie klasycyzmu i rozpoznaje elementy klasycystyczne w poezji Staffa.
Dostateczny	Wyjaśnia znaczenie harmonii, humanizmu i epifanii w poznanych wierszach.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dobry	Analizuje formę, instrumentację głoskową i sposób porządkowania świata w Wysokich drzewach i Ars poetica.
Bardzo dobry	Interpretuje klasycyzm Staffa jako świadomy wybór ładu i umiaru.
Celujący	Porównuje klasycystyczną poetykę Staffa z modernistycznymi lub awangardowymi sposobami pisania.

Dom i bezdomność w poezji

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje motyw domu i bezdomności w wierszach Staffa i Jesienina.
Dostateczny	Wyjaśnia znaczenie domu jako miejsca pamięci, tożsamości i utraty.
Dobry	Porównuje sytuację podmiotów lirycznych oraz obrazy odejścia i powrotu.
Bardzo dobry	Interpretuje motyw domu w kontekście klasycyzmu, biografii i doświadczenia wędrówki.
Celujący	Tworzy syntetyczne porównanie obu utworów, wskazując różne sensy domu i bezdomności.

CZĘŚĆ 2. DWUDZIESTOLECIE MIĘDZYWOJENNE – WOJNA I OKUPACJA W LITERATURZE

DWUDZIESTOLECIE MIĘDZYWOJENNE

Nowa rzeczywistość po Wielkiej Wojnie

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie kultury masowej i rozpoznaje filozoficzny charakter Buntu mas.
Dostateczny	Przedstawia główne poglądy Ortegi y Gasseta na przemiany społeczeństwa po Wielkiej Wojnie.
Dobry	Analizuje argumentację dotyczącą „człowieka masowego” i nowej rzeczywistości kulturowej.
Bardzo dobry	Ocenia diagnozę autora w kontekście dwudziestolecia międzywojennego.
Celujący	Porównuje poglądy Ortegi y Gasseta z inną poznaną diagnozą nowoczesności.

Skamandryci wobec tradycji

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna podstawowe założenia grupy Skamander i jej stosunek do tradycji.
Dostateczny	Wskazuje w Do krytyków witalizm, język codzienności i odrzucenie patosu.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dobry	Analizuje programowy charakter wiersza i sposób polemiki z dawnym modelem poezji.
Bardzo dobry	Interpretuje stosunek skamandrytów do tradycji jako połączenie zerwania i świadomego dialogu.
Celujący	Porównuje program Skamandra z innym ugrupowaniem poetyckim dwudziestolecia.

Tęsknota za młodzieńczą miłością

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje w wierszu Tuwima motywy miłości i tęsknoty.
Dostateczny	Wyjaśnia rolę wspomnienia i klamry kompozycyjnej w budowaniu nastroju utworu.
Dobry	Analizuje sposób idealizacji młodzieńczego uczucia i język emocji.
Bardzo dobry	Interpretuje tęsknotę jako próbę odzyskania utraconego czasu i doświadczenia.
Celujący	Porównuje obraz miłości w Przy okrągłym stole z innym poznanym erotykiem.

Poezja zaangażowana

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie poezji zaangażowanej i rozpoznaje temat społeczno-polityczny wiersza Tuwima.
Dostateczny	Wyjaśnia sytuację liryczną i podstawowe elementy liryki roli.
Dobry	Analizuje retorykę, emocje i środki perswazji użyte w utworze.
Bardzo dobry	Interpretuje wiersz jako reakcję poety na wydarzenie publiczne i mowę nienawiści.
Celujący	Ocenia granice zaangażowania poezji w spór polityczny i społeczny.

Poezja kobiet

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie epigramatu i rozpoznaje wspólną tematykę miłosną w wierszach Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej.
Dostateczny	Wyjaśnia zwięźłość, puentę i paradoksalność wybranych utworów.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dobry	Analizuje różne obrazy miłości i kobiecego doświadczenia w krótkiej formie poetyckiej.
Bardzo dobry	Interpretuje sposób łączenia codzienności, ironii i emocji w poezji autorki.
Celujący	Porównuje kilka epigramatów i formułuje wniosek o charakterystycznych cechach tej poezji.

Ciało w poezji

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje w wierszu Poświatowskiej obrazy ciała i podstawowe metafory.
Dostateczny	Wyjaśnia związek cielesności z tożsamością i emocjami podmiotu.
Dobry	Analizuje sposób poetyckiego przedstawienia ciała oraz funkcję obrazu i metafory.
Bardzo dobry	Interpretuje cielesność jako temat egzystencjalny i element autokreacji.
Celujący	Porównuje sposób mówienia o ciele z innym poznanym tekstem poetyckim.

Awangardowy krajobraz

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcia elipsa, animizacja i antropomorfizacja oraz wskazuje je w wierszach Przybosia.
Dostateczny	Wyjaśnia podstawowe cechy Awangardy Krakowskiej widoczne w obrazowaniu miasta i gór.
Dobry	Analizuje kondensację języka oraz funkcję elips i dynamicznych metafor.
Bardzo dobry	Interpretuje awangardowy krajobraz jako efekt nowego sposobu widzenia i organizacji języka.
Celujący	Porównuje poetykę Przybosia z innym modelem opisu przyrody lub miasta.

Granica – dyskusja z determinizmem

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie determinizmu i rozpoznaje czynniki wpływające na los bohaterów Granicy.
Dostateczny	Wyjaśnia determinizm biologiczny i środowiskowy na przykładzie powieści.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dobry	Analizuje relację między uwarunkowaniami a osobistą odpowiedzialnością bohaterów.
Bardzo dobry	Ocenia, w jakim stopniu determinizm wyjaśnia, a w jakim nie usprawiedliwia ich decyzji.
Celujący	Problemetyzuje granice wolności człowieka, odwołując się do Granicy i innego poznanego tekstu.

Problematyka moralna w „Granicy”

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje główne konflikty moralne w Granicy i zna pojęcie relatywizmu etycznego.
Dostateczny	Wyjaśnia różne oceny tych samych zdarzeń przez bohaterów i narrację.
Dobry	Analizuje odpowiedzialność Zenona Ziembiewicza i konsekwencje jego decyzji.
Bardzo dobry	Interpretuje problematykę moralną w związku z relatywizmem i kompozycją powieści.
Celujący	Formułuje własną ocenę postępowania bohaterów, uwzględniając wielość perspektyw.

Kobięcy punkt widzenia

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie narracji personalnej i rozpoznaje kobiece perspektywy w analizowanych tekstach.
Dostateczny	Charakteryzuje sposób widzenia świata przez wybrane bohaterki Granicy i Nocy i dni.
Dobry	Analizuje, jak płeć, doświadczenie i sytuacja społeczna wpływają na punkt widzenia postaci.
Bardzo dobry	Interpretuje kobiecą perspektywę jako sposób poszerzenia problematyki psychologicznej i obyczajowej.
Celujący	Porównuje różne kobiece punkty widzenia i ocenia ich znaczenie dla sensu utworów.

Starość i śmierć w prozie międzywojnia

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dopuszczający	Rozpoznaje motywy starości, przemijania i śmierci w prozie międzywojnia.
Dostateczny	Charakteryzuje postawy bohaterów wobec starości i końca życia.
Dobry	Analizuje sposób przedstawienia przemijania oraz związane z nim emocje i wartości.
Bardzo dobry	Interpretuje motyw starości w kontekście problematyki egzystencjalnej.
Celujący	Porównuje obrazy starości i śmierci w dwóch poznanych tekstach.

Noce i dnie – wielka saga filmowa

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje Noce i dnie Jerzego Antczaka jako ekranizację powieści Dąbrowskiej.
Dostateczny	Wskazuje podstawowe środki filmowe i różnice między filmem a literackim pierwowzorem.
Dobry	Analizuje kreację bohaterów, retrospekcje i sposób organizacji czasu w filmie.
Bardzo dobry	Interpretuje film jako sagę rodzinną i obraz przemian historycznych.
Celujący	Ocenia adaptację, uzasadniając, jak język filmu wpływa na odczytanie powieści.

Awangardowa nowoczesność

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje esej i wskazuje w tekście Sandauera antytezę oraz autoironię.
Dostateczny	Wyjaśnia podstawową diagnozę „rzeczywistości zdegradowanej” i awangardowej nowoczesności.
Dobry	Analizuje rolę antytez i autoironii w argumentacji autora.
Bardzo dobry	Interpretuje tekst jako krytyczną refleksję o kulturze i literaturze dwudziestolecia.
Celujący	Ocenia trafność diagnozy Sandauera, zestawiając ją z wybranym utworem epoki.

Groteska w „Ferdydurke”

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie groteski i wskazuje jej przykłady w Ferdydurce.
Dostateczny	Wyjaśnia, jak deformacja, absurd i komizm wpływają na obraz szkoły i społeczeństwa.
Dobry	Analizuje groteskowe mechanizmy tworzenia „formy” i relacji między bohaterami.
Bardzo dobry	Interpretuje groteskę jako narzędzie krytyki społecznej i kulturowej.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Celujący	Porównuje funkcję groteski w <i>Ferdydurke</i> z innym poznanym utworem.

Gombrowiczowski romans z ciałem

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje w <i>Ferdydurke</i> motyw ciała i związane z nim pojęcia niedojrzałości oraz formy.
Dostateczny	Wyjaśnia znaczenie cielesnych gestów i zachowań w relacjach między bohaterami.
Dobry	Analizuje groteskowe przedstawienie ciała jako element walki o tożsamość.
Bardzo dobry	Interpretuje „romans z ciałem” jako część krytyki społecznych form i stereotypów.
Celujący	Porównuje Gombrowiczowskie ujęcie ciała z innym nowoczesnym tekstem o cielesności.

Przemoc symboliczna w „*Ferdydurke*”

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje w <i>Ferdydurke</i> sytuacje narzucania bohaterom roli, oceny i społecznej „formy”.
Dostateczny	Wyjaśnia, na czym polega symboliczna przemoc w relacjach szkolnych i społecznych.
Dobry	Analizuje język, gesty i rytuały służące podporządkowaniu jednostki.
Bardzo dobry	Interpretuje przemoc symboliczną jako mechanizm ograniczający dojrzałość i autonomię człowieka.
Celujący	Problematyzuje możliwość uwolnienia się od narzuconych form, odwołując się do powieści.

Nowe pojęcie męskości

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje w <i>Ferdydurke</i> różne wzorce męskości i sposoby ich ośmieszania.
Dostateczny	Charakteryzuje męskie role społeczne obecne w świecie powieści.
Dobry	Analizuje, jak groteska i przemoc symboliczna kształtują wyobrażenia o męskości.
Bardzo dobry	Interpretuje krytykę tradycyjnych wzorców męskości w związku z problemem „formy”.
Celujący	Porównuje Gombrowiczowskie ujęcie męskości z innym poznanym tekstem lub kontekstem kulturowym.

Katastrofizm w poezji

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie katastrofizmu i rozpoznaje apokaliptyczne obrazy w poezji Czechowicza.
Dostateczny	Wskazuje związki między obrazami wojny, zagrożenia i toposem życia jako snu.
Dobry	Analizuje środki budujące napięcie i przeczucie nadchodzącej katastrofy.
Bardzo dobry	Interpretuje katastrofizm jako reakcję na historyczne doświadczenie końca lat trzydziestych.
Celujący	Porównuje poetycki katastrofizm Czechowicza z inną wizją zagłady lub Apokalipsy.

Poetyckie obrazy śmierci i przemijania

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje motywy śmierci, przemijania i snu w omawianych wierszach.
Dostateczny	Określa gatunek i wskazuje tradycyjne toposy wykorzystane w tekstach.
Dobry	Analizuje sposób przekształcania tradycyjnych motywów i obrazów przemijania.
Bardzo dobry	Interpretuje utwory w kontekście problematyki egzystencjalnej i katastroficznej.
Celujący	Porównuje poetyckie obrazy śmierci i przemijania w dwóch tekstach z różnych okresów.

WOJNA I OKUPACJA W LITERATURZE

Inna wojna

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Określa temat tekstu Jerzego Świącha i wskazuje jego związek z doświadczeniem wojny.
Dostateczny	Porządkuje główne informacje i odtwarza tok wywodu autora.
Dobry	Analizuje argumenty dotyczące wpływu wojny na projekt nowoczesności.
Bardzo dobry	Ocenia argumentację tekstu, wykorzystując kontekst historyczny.
Celujący	Formułuje własny wniosek o wojnie jako doświadczeniu zmieniającym kulturę nowoczesną.

Skąd zło?

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje w tekście Fromma problem źródeł zła i pojęcie systemu autorytarnego.
Dostateczny	Wyjaśnia podstawowe mechanizmy ucieczki od wolności i podatności na autorytaryzm.
Dobry	Analizuje argumenty autora dotyczące psychologicznych źródeł podporządkowania.
Bardzo dobry	Ocenia tezy Fromma w kontekście doświadczeń totalitaryzmów XX wieku.
Celujący	Problematyzuje relację między wolnością, lękiem i odpowiedzialnością jednostki.

Portret nazisty

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Przedstawia bohatera Rozmów z katem i rozpoznaje tekst jako literaturę faktu.
Dostateczny	Wyjaśnia pojęcie etnocentryzmu i wskazuje jego przejawy w poglądach nazisty.
Dobry	Analizuje sposób budowania portretu psychologicznego i ideologicznego bohatera.
Bardzo dobry	Ocenia relację narratora z rozmówcą oraz granice rozumienia sprawcy zbrodni.
Celujący	Problematyzuje pytanie o banalność, ideologię i indywidualną odpowiedzialność za zło.

Historia człowieka – historia wojen

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje w wierszach realia wojenne i różne sposoby mówienia o historii.
Dostateczny	Wskazuje elementy poezji tyrtejskiej, martyrologii, kolokwializmu lub gloryfikacji.
Dobry	Analizuje środki retoryczne i sposób zestawienia jednostkowego doświadczenia z historią.
Bardzo dobry	Interpretuje wojnę jako powtarzające się doświadczenie człowieka i wspólnoty.
Celujący	Porównuje dwie poetyckie wizje historii, wskazując różnice w tonie i wartościowaniu.

Obóz – fabryka śmierci

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dopuszczający	Rozpoznaje obóz koncentracyjny jako przestrzeń systemowej przemocy i Zagłady.
Dostateczny	Przedstawia organizację życia obozowego oraz przykłady dehumanizacji i reifikacji człowieka.
Dobry	Analizuje quasi-dokumentarny sposób narracji Borowskiego i jego chłodny ton.
Bardzo dobry	Interpretuje obóz jako „fabrykę śmierci” niszczącą podstawowe normy moralne.
Celujący	Problemetyzuje odpowiedzialność jednostki w systemie, który wymusza przystosowanie do zła.

Człowiek zlagrowany

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie człowieka zlagrowanego i wskazuje jego podstawowe cechy.
Dostateczny	Wyjaśnia, jak warunki obozowe zmieniają zachowania, język i system wartości więźniów.
Dobry	Analizuje mechanizmy przystosowania do obozowej rzeczywistości w opowiadaniu Borowskiego.
Bardzo dobry	Ocenia moralne konsekwencje zlagrowania, unikając prostych ocen ofiar systemu.
Celujący	Porównuje człowieka zlagrowanego z innym literackim obrazem człowieka poddanego totalitarnej przemocy.

Przemoc w języku

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie agresji językowej i rozpoznaje słownictwo wartościujące oraz nacechowane emocjonalnie.
Dostateczny	Wskazuje jawne i ukryte formy przemocy językowej w omawianym materiale.
Dobry	Analizuje, jak język odczłowiecza, podporządkowuje lub wyklucza innych.
Bardzo dobry	Wyjaśnia związek agresji językowej z mechanizmami dehumanizacji w świecie obozowym.
Celujący	Ocenia etyczne skutki używania języka przemocy i proponuje neutralne lub odpowiedzialne sposoby komunikacji.

Głos pokolenia wojennego

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dopuszczający	Zna pojęcie pokolenia Kolumbów i rozpoznaje wojenne doświadczenie młodych bohaterów lirycznych.
Dostateczny	Wskazuje elementy katastrofizmu, apokalipsy spełnionej i poezji tyrtejskiej.
Dobry	Analizuje konflikt między młodością a koniecznością walki i śmierci.
Bardzo dobry	Interpretuje wiersze jako głos pokolenia ukształtowanego przez wojnę.
Celujący	Porównuje różne poetyckie sposoby definiowania obowiązku, ofiary i pokoleniowej tożsamości.

Poetyckie świadectwa wojny

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje w wierszu Baczyńskiego obrazy wojny i mityzacji historii.
Dostateczny	Wyjaśnia pojęcia historiozofii i apokalipsy spełnionej w związku z tekstem.
Dobry	Analizuje obrazy apokaliptyczne i ich funkcję w budowaniu poetyckiego świadectwa.
Bardzo dobry	Interpretuje wojnę jako doświadczenie jednostkowe i zarazem część tragicznego biegu historii.
Celujący	Porównuje poetyckie świadectwo Baczyńskiego z innym tekstem pokolenia wojennego.

Miłość w cieniu apokalipsy

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje erotyk i wskazuje zestawienie miłości z wojenną rzeczywistością.
Dostateczny	Wyjaśnia funkcję synestezji i kreacyjnego obrazowania w wierszach Baczyńskiego.
Dobry	Analizuje kontrast między prywatnym światem miłości a apokaliptycznym doświadczeniem wojny.
Bardzo dobry	Interpretuje miłość jako przestrzeń ocalenia i zagrożoną wartość.
Celujący	Porównuje wojenny erotyk Baczyńskiego z innym tekstem łączącym miłość i doświadczenie graniczne.

Codziennność w getcie

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje Zdążyć przed Panem Bogiem jako literaturę faktu i wywiad-rzekę.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dostateczny	Przedstawia podstawowe realia codziennego życia w getcie warszawskim.
Dobry	Analizuje relacje międzyludzkie, strategie przetrwania i znaczenie konkretnych świadectw.
Bardzo dobry	Interpretuje codzienność getta jako doświadczenie graniczne, w którym zwykłe kategorie moralne ulegają próbie.
Celujący	Ocenia rolę szczegółu i indywidualnego świadectwa w budowaniu pamięci o Zagładzie.

Getto warszawskie walczy

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna podstawowe fakty dotyczące powstania w getcie warszawskim i rolę Marka Edelmana.
Dostateczny	Przedstawia motywacje uczestników powstania oraz ich sytuację bez wyjścia.
Dobry	Analizuje sposób ukazania heroizmu, śmierci i wyboru w relacji Edelmana.
Bardzo dobry	Interpretuje walkę w getcie poza tradycyjnym, patetycznym modelem bohaterstwa.
Celujący	Problematyzuje sens oporu w sytuacji skrajnej i porównuje go z innym literackim obrazem walki.

Ciężar okupacyjnej pamięci

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje w reportażu problem pamięci o Zagładzie i powracania do doświadczenia getta.
Dostateczny	Wyjaśnia, jak wspomnienia wpływają na późniejsze życie świadka historii.
Dobry	Analizuje sposób opowiadania o traumie, winie ocalałego i odpowiedzialności pamięci.
Bardzo dobry	Interpretuje pamięć jako ciężar i zarazem obowiązek wobec zmarłych.
Celujący	Ocenia znaczenie świadectwa jednostkowego dla pamięci zbiorowej o Zagładzie.

Moralność świadka historii

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Wskazuje w wierszach Miłosa sytuację świadka Zagłady i podstawowe obrazy związane z gettem.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dostateczny	Wyjaśnia paralelizm między różnymi wydarzeniami oraz problem obojętności obserwatorów.
Dobry	Analizuje rolę paradoksu, perspektyw czasowych i refleksji nad zadaniem poety.
Bardzo dobry	Interpretuje moralną odpowiedzialność świadka historii i twórcy wobec cierpienia innych.
Celujący	Porównuje dwa wiersze Miłosza i formułuje własny wniosek o granicach świadectwa oraz pamięci.

Zagłada – oczami świadków

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje film Pianista jako adaptację wojennych wspomnień Władysława Szpilmana.
Dostateczny	Wskazuje podstawowe podobieństwa i różnice między wspomnieniem literackim a filmem.
Dobry	Analizuje wybrane środki filmowe służące przedstawieniu Zagłady i okupacyjnej Warszawy.
Bardzo dobry	Interpretuje decyzje reżyserskie w kontekście perspektywy świadka i ocalałego.
Celujący	Ocenia, jak zmiana medium wpływa na wiarygodność, emocje i pamięć o wydarzeniach historycznych.

Ciężar wojennych wspomnień

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje temat Holokaustu i wojennej pamięci w tekście Irit Amiel.
Dostateczny	Przedstawia bohaterów i podstawowy problem powrotu do doświadczeń z przeszłości.
Dobry	Analizuje sposób łączenia pamięci, straty i powojennej tożsamości.
Bardzo dobry	Interpretuje ciężar wspomnień jako doświadczenie ocalałego i próbę zrozumienia historii.
Celujący	Porównuje sposób mówienia o pamięci w utworze z innym poznanym świadectwem Zagłady.

Pamięć o powstaniu warszawskim

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Dopuszczający	Rozpoznaje reportaż radiowy i pamiętnik jako dwa sposoby świadectwa o powstaniu warszawskim.
Dostateczny	Wskazuje cechy obu form i przedstawia podstawowe realia powstańczej codzienności.
Dobry	Analizuje relacje międzyludzkie, deheroizację i perspektywę zwykłego uczestnika wydarzeń.
Bardzo dobry	Porównuje sposób budowania pamięci o powstaniu w reportażu Krystyny Melion i Pamiętniku z powstania warszawskiego.
Celujący	Ocenia, jak forma świadectwa wpływa na obraz heroizmu, codzienności i pamięci historycznej.

Współczesna polszczyzna kolokwialna

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcia styl potoczny i kolokwializm oraz rozpoznaje je w Pamiętniku z powstania warszawskiego.
Dostateczny	Wskazuje podstawowe cechy współczesnej polszczyzny potocznej w narracji Białoszewskiego.
Dobry	Analizuje funkcję składni, słownictwa i kolokwializacji w oddawaniu żywej mowy.
Bardzo dobry	Wyjaśnia, jak styl potoczny wpływa na deheroizację i autentyzm relacji z powstania.
Celujący	Ocenia artystyczne możliwości polszczyzny potocznej i jej rolę w tworzeniu literatury świadectwa.

Powstanie warszawskie w filmie

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Przedstawia podstawowe wydarzenia i bohaterów filmu Miasto 44.
Dostateczny	Rozpoznaje środki języka filmu, w tym montaż, muzykę i efekty specjalne.
Dobry	Analizuje sposób przedstawienia różnych postaw wobec powstania warszawskiego.
Bardzo dobry	Interpretuje wybrane decyzje reżyserskie jako próbę ukazania doświadczenia młodego pokolenia.
Celujący	Ocenia filmową wizję powstania, zestawiając ją z poznanymi świadectwami literackimi.

Poetycka rekonstrukcja wartości

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcia nihilizm i aksjologia oraz wskazuje podstawowe wartości obecne w Lamencie i Ocalonym.
Dostateczny	Charakteryzuje sytuację człowieka, który po wojnie utracił dawny system wartości.
Dobry	Analizuje wiersz Różewiczowski, antytezy i aluzje biblijne jako środki wyrażania kryzysu.
Bardzo dobry	Interpretuje poezję Różewicza jako próbę rekonstrukcji wartości po doświadczeniu wojny.
Celujący	Problematyzuje możliwość odbudowania ładu moralnego po Zagładzie i wojnie.

Okupacja sowiecka na Kresach

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcia totalitaryzm i homo sovieticus oraz rozpoznaje realia okupacji sowieckiej na Kresach.
Dostateczny	Wyjaśnia, jak system sowiecki wpływa na zachowania, język i relacje między ludźmi.
Dobry	Analizuje literackie świadectwo zagłady Kresów i mechanizmy przystosowania do systemu.
Bardzo dobry	Interpretuje postawę homo sovieticus jako skutek długotrwałego zniewolenia.
Celujący	Porównuje obraz sowieckiego totalitaryzmu z innym poznanym tekstem o systemie opresji.

Los polskich jeńców wojennych

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje teksty Czapskiego i Herberta jako świadectwa losu polskich jeńców wojennych.
Dostateczny	Przedstawia podstawowe realia niewoli i kontekst zbrodni katyńskiej obecny w omawianym materiale.
Dobry	Analizuje dokumentarny charakter relacji oraz poetycki sposób upamiętnienia ofiar.
Bardzo dobry	Interpretuje oba teksty jako różne formy świadectwa i pamięci o zbrodni.
Celujący	Porównuje reportażowo-wspomnieniowe i poetyckie sposoby przedstawiania losu jeńców.

Świadectwo rzeczywistości łagrowej

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Rozpoznaje Inny świat jako literaturę faktu i świadectwo rzeczywistości łagrowej.
Dostateczny	Przedstawia najważniejsze cechy życia w łagrze i mechanizmy działania systemu.
Dobry	Analizuje wpływ głodu, pracy, przemocy i strachu na zachowania więźniów.
Bardzo dobry	Interpretuje „inność” łagrowego świata jako rezultat totalitarnego odwrócenia norm.
Celujący	Porównuje świadectwo Herlinga-Grudzińskiego z innym tekstem o obozie lub totalitaryzmie.

Miłość w „innym świecie”

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Wskazuje w Innym świecie wątki miłości i bliskości w warunkach łagru.
Dostateczny	Wyjaśnia, jak sytuacja zniewolenia wpływa na relacje i wybory bohaterów.
Dobry	Analizuje napięcie między potrzebą bliskości a mechanizmami obozowego przetrwania.
Bardzo dobry	Interpretuje miłość jako próbę zachowania człowieczeństwa w „innym świecie”.
Celujący	Porównuje rolę miłości w łagrze z innym utworem ukazującym uczucie w sytuacji granicznej.

Heroizm w łagrze

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Zna pojęcie heroizmu i wskazuje przykłady postaw heroicznych w Innym świecie.
Dostateczny	Wyjaśnia, na czym polega heroizm w warunkach łagru i czym różni się od heroizmu wojennego.
Dobry	Analizuje wybory bohaterów, którzy próbują zachować godność i wartości mimo presji systemu.
Bardzo dobry	Ocenia granice heroizmu i moralnej odpowiedzialności w sytuacji skrajnej.
Celujący	Porównuje różne modele heroizmu obecne w literaturze wojny i okupacji.

Czy można ocalić wartości?

Ocena	Wymagania tematyczne – uczeń:
Niedostateczny	Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.
Dopuszczający	Wskazuje wspólne problemy etyczne w prozie Borowskiego i Herlinga-Grudzińskiego.
Dostateczny	Porównuje sposób rozumienia kodeksu moralnego w obozie koncentracyjnym i łagrze.
Dobry	Analizuje różnice między wizją człowieka zlagrowanego a możliwością zachowania wartości.
Bardzo dobry	Interpretuje oba teksty jako odmienne odpowiedzi na pytanie o granice człowieczeństwa w systemie totalitarnym.
Celujący	Formułuje własne, uzasadnione stanowisko: czy w warunkach skrajnych można ocalić trwałe system wartości.